
Förutsättningar för beviljande av närståendevård

*Följande dokument har behandlats och godkänts av Kommunstyrelsen i Lemland.
Dokumentet är gällande från och med 01.01.2026.*

Innehållsförteckning

1. Vad är närståendevård?	3
2. Förutsättningar för stöd för närståendevård.....	3
3. Vårdarvode för stöd för närståendevård.....	4
3.1. Vårdklasser	4
3.2. Förändring av vårdbehov	6
4. Ledighet och avlastning som stöd för närståendevårdaren	6
4.1. Avlösarservice, vikarie för närståendevårdaren	7
4.2. Tjänster till stöd för närståendevårdaren	7
5. Uppsägning och hävning av närståendevården.....	7

1. Vad är närståendevård?

Med närståendevård avses vård av och omsorg om en äldre, en person med funktionsnedsättning eller sjuk person som ordnas i vårdtagarens hem med hjälp av en anhörig eller någon annan som står vårdtagaren nära.

Skillnaden mellan närståendevård och ömsesidig hjälp som anhöriga eller närstående personer ger varandra är att närståendevården är bindande och krävande det vill säga fortlöpande daglig vård eller dygnet runt vård. Med närståendevård avses hjälp med den personliga vården och omsorgen inte enbart hushållsarbete eller hjälp med att uträtta ärenden utanför hemmet.

Stödet för närståendevård omfattar de personer som behöver mest vård och vars funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand har försämrats så pass mycket att de behöver fortgående personlig vård och omsorg för att kunna bo hemma. Förutsättningen är att närståendevården kan ses som ett alternativ för kommunens hemservicetjänster, vård på serviceboende med heldygnsomsorg eller vård på en institution.

- Närståendevårdsstödet består av ett vårdarvode, kompletterande hälso- och socialvårdstjänster till vårdtagaren och stöd/avlastning till närståendevårdaren.
- Närståendevård är ingen subjektiv rättighet. Kommunen fastställer grunderna för beviljande av närståendevård inom lagenliga bestämmelser för Ålands tillämpning av lagen om närståendevård (2007:111) samt kommunala riktlinjer i enlighet med lag.
- Närståendevårdarens ekonomi påverkar inte beviljandet av närståendevård.
- Närståendevård beviljas inte om vårdtagaren innehar en permanent boendeplats eller en långvarig periodplats vid serviceboende med heldygnsomsorg eller institutionsvård.
- Stöd för närståendevård är pensionsberättigande och en skattepliktig inkomst.

2. Förutsättningar för stöd för närståendevård

I enlighet med 3 § i lag om stöd för närståendevård 937/2005 beviljar kommunen stöd för närståendevård om kriterierna nedan uppfylls:

- Stöd för närståendevård ingås genom ett uppdragsavtal mellan närståendevårdaren och kommunen. Närståendevårdaren är inte anställd av kommunen enligt arbetsavtalslagen.
- Någon på grund av nedsatt funktionsförmåga, sjukdom eller handikapp eller av någon annan motsvarande orsak behöver vård eller omsorg i hemförhållanden.
- En anhörig till vårdtagaren eller någon annan som står vårdtagaren nära är beredd att ansvara för vården och omsorgen med hjälp av behövlig service.

- Närståendevårdaren behöver vara minst 18 år och bosatt på Åland.
- Närståendevårdarens hälsa och funktionsförmåga skall svara mot de krav som närståendevården ställer.
- Närståendevården tillsammans med andra behövliga socialvårdstjänster är tillräcklig med tanke på vårdtagarens välbefinnande, hälsa och säkerhet.
- Vårdtagarens hem är ändamålsenligt för de vårdförhållanden som närståendevården kräver samt uppfyller de hygieniska krav som lagen föreskriver.
- Beviljande av stöd för närståendevård skall vara förenligt med vårdtagarens bästa.

3. Vårdarvode för stöd för närståendevård

Vårdarvodet graderas i olika kategorier utgående från hur krävande och bindande vården är för närståendevårdaren. Vid bedömning av vårdbehovet görs en utredning av den kognitiva och den fysiska funktionsförmågan. En bedömning görs även av hemförhållandena hos vårdtagaren för att säkerställa att vård i hemmet är möjligt.

Hjälp med till exempel hushållssysslor, uträttande av ärenden eller utevistelse berättigar inte till stöd för närståendevård. Stöd för närståendevård beviljas i regel från den första dagen i månaden för ansökan och beviljas enligt avtal antingen tills vidare eller under en tidsbestämd period. Tidsbegränsad vård kan beviljas från ansökningsdagen eller från det datum vården inleds. Vårdarvodet kan beviljas upp till två månader retroaktivt. Vårdarvodet betalas i regel ut den sista vardagen i månaden. Vårdarvodet betalas retroaktivt med start från den månad som närståendevården har beviljats.

3.1. Vårdklasser

Leblings kommun har tre vårdklasser. Vårdarvodet fastställs på basis av vårdtagarens behov av vård och omsorg. Det är äldreomsorgschefen som bedömer vilken vårdklass som är aktuell i varje enskilt fall. Vårdarvodets storlek indexjusteras varje kalenderår med en lönekoeficient som avses i 96 § i Lag om pension för arbetstagare (395/2005).

VÅRDKLASS 1

530 €/månad

Avlösarservice betalas enligt: Under 5 timmar 7,32 €/timme. Över 5 timmar 54,94 €/dygn.

- Vårdtagaren kräver ej vård och omsorg dygnet runt, men behöver dagligen tillsyn och hjälp.
- Vårdtagaren klarar sig utan tillsyn stora delar av dagen.
- Vårdtagaren kan bo ensam.

- Närståendevårdaren kan ha ett deltid- eller heltidsjobb, men är i övrigt bunden till vården av vårdtagaren.
- Närståendevården ses som ett alternativ till punktinsatser inom äldreomsorgen som till exempel fortlöpande hemservice.

VÅRDKLASS 2

708,74 €/månad

Avlösarservice betalas enligt: Under 5 timmar 10,98 €/timme. Över 5 timmar 73,21 €/dygn.

- Vårdtagaren kräver vård och omsorg dagligen, men klarar sig utan tillsyn kortare stunder av dygnet.
- Vårdtagaren kan behöva vård både på dagen och natten.
- Vårdtagaren kan inte bo ensam.
- Närståendevårdaren kan inte ha ett heltidsjobb på grund av vårdtagarens vårdbehov.
- Närståendevården kan ses som ett alternativ till omfattande hemservice.

VÅRDKLASS 3

1063,97 €/månad

Avlösarservice betalas enligt: Under 5 timmar 14,64 €/timme. Över 5 timmar 91,62 €/dygn.

- Vårdtagaren kräver omfattande vård och omsorg dygnet runt.
- Vårdarvodet utbetalas endast under en begränsad tid eller tung vårdperiod.
- Vårdtagaren behöver ständig tillsyn och närvaro av närståendevårdaren.
- Närståendevårdaren är i regel förhindrad att arbeta eller studera på grund av vårdtagarens omfattande vårdbehov.
- Närståendevårdaren har inte rätt till vårdarvodet om alterneringsersättning eller specialvårdspenning erhålls samtidigt som vårdklassen nyttjas.
- Närståendevården kan likställas med vård på serviceboende med heldygnsomsorg eller på en institution.

KOM IHÅG ATT LÄMNA IN ETT SÄRLSKILT SKATTEKORT FÖR NÄRSTÅENDEVÅRDARE!
 Du kan ordna ett på www.skatt.fi.

3.2. Förändring av vårdbehov

Närståendevårdaren har en skyldighet att meddela äldreomsorgen om vårdbehovet ändras. Då vårdbehovet ökar behöver närståendevårdaren höra av sig till äldreomsorgen för att informera om förändringen. Ett nytt hembesök görs för att bedöma servicebehovet. Eventuellt tas ett nytt beslut om närståendevård. Observera att ett nytt skattekort kan efterfrågas.

Det fastställda vårdarvodet för stöd för närståendevård kan sänkas till ett lägre belopp om den vård och omsorg som närståendevårdaren ger visar sig vara mindre omfattande än vad som ursprungligen fastställdes, till exempel på grund av hemservicejänster som minskar vårdbehovet och/eller bundenheten.

4. Ledighet och avlastning som stöd för närståendevårdaren

- Närståendevårdaren har enligt lag rätt till 5 dygns ledighet per kalendermånad om närståendevårdaren oavbrutet eller med få avbrott varit bunden vid vården dygnet runt eller fortgående varje dag.
- De 5 lediga dygnen kan tas ut varje månad eller sparas ihop till en längre ledighet om max 15 dagar. Den insparade vårdledigheten behöver tas ut innan den 31 januari nästkommande år. Vårdarvodet påverkas inte av den lagstadgade ledigheten.
- Den lagstadgade ledigheten kan tas ut i form av flera ledigheter som är kortare än ett dygn. Det kan avtalas om ledighet från fall till fall eller så kan det i avtalet om närståendevård avtalas om fortlöpande avlastning som gäller tills vidare. Avsikten är att stödja närståendevårdarens möjlighet att för en kort tid komma loss från uppdraget. I detta fall motsvarar 10 timmar ett dygn som lagstadgad avlastning. Vid behov kan avlastningen delas in i två tillfällen om 5 timmar var.
- Kommunen kan ordna med ledighet som är kortare än ett dygn. Ledigheten kan ordnas så att vårdtagaren vårdas dag- eller nattid på Sveagården.
- Under närståendevårdarens lagstadgade ledighet beslutar kommunen vilka vård- och serviceformer kommunen kan erbjuda vårdtagaren.
- Få avbrott i närståendevården påverkar inte rätten till de lagstadgade fem dagarna. Med få avbrott avses högst två dagar per månad.
- Om vårdtagaren erhåller sjukhusvård eller motsvarande under minst två veckor i följd förfaller rätten till avlastningsledighet för närståendevårdaren under den aktuella månaden.
- Om närståendevårdaren är ledig utöver den lagstadgade ledigheten dras de dagarna av från vårdarvodet.

4.1. Avlösarservice, vikarie för närståendevårdaren

Avlösarservice ordnas med närståendevårdarens samtycke, med beaktande av vårdtagarens åsikt. Avlösaren behöver vara en anhörig eller någon som står vårdtagaren nära.

Arrangemanget ska vara förenligt med vårdtagarens bästa. Ett uppdragsavtal ingås i vilken kommunen överenskommer med avlösaren om vårdarvode, ersättning för eventuella kostnader, avtalets giltighetstid etc. Avlösaren omfattas av samma arbetsrättsliga ställning och pensions- och olycksfallsförsäkringsskydd som närståendevårdaren. Index för de gällande arvoden justeras årligen i enlighet med 6 § Lag om stöd för närståendevård.

4.2. Tjänster till stöd för närståendevårdaren

Som stöd för närståendevårdaren finns:

- Kommunens äldreomsorgssektor.
- Rätten till årliga hälsoundersökningar på Ålands hälso- och sjukvård.
- Aktiviteter, utbildningar, handledning och stöd från frivilligorganisationer som till exempel Folkhälsan och Röda Korset.

Avgifter för de kompletterande hälso- och socialtjänsterna uppgår till samma avgift som för övriga kommuninvånare. Tjänsterna under närståendevårdarens lagstadgade ledighet är avgiftsfria.

5. Uppsägning och hävning av närståendevården

Ett avtal om närståendevård kan hävas antingen av närståendevårdaren eller kommunen. Uppsägningstiden för kommunen är två månader och för närståendevårdaren gäller en månads uppsägningstid.

Oavsett uppsägningstiden upphör avtalet att gälla i slutet på den månad då vården blivit obehövlig till följd av förändringar i vårdtagarens hälsotillstånd eller livssituation. Exempel på sådana situationer är:

- Vårdtagarens funktionsförmåga har förbättrats.
- Vårdens bindande verkan har minskat.
- Vårdtagaren flyttar från kommunen.
- Vårdtagaren blir beviljad boendeplats på serviceboende med heldygnsomsorg eller institutionsvård.

- En annan serviceform har huvudansvaret och utför i huvudsak omvårdnaden av vårdtagaren.
- Hemförhållandena har förändrats och/eller uppfyller inte längre kraven för närståendevård.
- Närståendevårdarens hälsa eller förmåga att utföra vården har försämrats avsevärt.
- Förutsättningarna för beviljande av närståendevård uppfylls inte längre.
- Närståendevårdaren försummar sin skyldighet att anmäla förändringar av vårdbehovet.
- Vårdtagaren avlider.

Avtalet kan hävas omedelbart om vårdtagaren eller närståendevårdarens hälsa eller säkerhet äventyras. Om närståendevården tillfälligt avbryts av skäl som beror på vårdtagarens hälsa som till exempel sjukhusvistelse eller institutionsvistelse avslutas utbetalningen av vårdarvodet efter en månad. Om närståendevården avbryts av skäl som beror på närståendevårdarens frånvaro och som inte är lagstadgad ledighet upphör utbetalningen av vårdarvodet under vårdavbrottet.